

NIKOLAJ UDSTILLINGSBYGNING

4. september - 24. oktober 2004

Taryn Simon Taryn Simon De uskyldige De uskyldige

Målgruppe: 8.-10. klasse, gymnasiet/HF, VUC m.fl.

Charles Irvin Fain

Gerningsstedet, Snake River, Melba, Idaho

Afsonede 18 år af en dødsstraf for mord, voldtægt og bortførelse

© Taryn Simon 2002

Den amerikanske fotograf Taryn Simon stiller dig ansigt til ansigt med de uskyldigt anklagede og dømte. I stedet for traditionelle forbyrderportrætter, hvor ansigtet vises forfra og fra siden i mistænksomhedens kølige skær, har Simon skabt en bevægende og hudløs udstilling om amerikanske ofre for en fejlslagen retspraksis. Med dramatisk lysætning på de stærkt iscenesatte motiver leder Simon efter sandheden og konfronterer dig med et af samtidens socialpolitiske temaer – på tærsklen mellem kunst og politik.

Taryn Simon tog på opfordring af New York Times i 2001 af sted på en treårig rundrejse i USA for at interviewe og fotografere mænd og kvinder, som lever med sporene efter alvorlige domme og lange fængselsstraffe. Alle blev de dømt skyldige i forbrydelser, de ikke havde begået, som følge af en fejlagtig identifikation baseret på bl.a. fotografisk materiale. En dna-test har senere bevist deres uskyld og skaffet dem friheden tilbage, men hvilken frihed? Simons udstilling fortæller dig i billeder og ord om den magt, der gemmer sig i fotografiet i forhold til de enkelte skæbner og deres fortælling.

Mange af de uskyldigt dømte i Nikolajs udstilling har afsonet adskillige år, i mange tilfælde store dele af deres liv, i amerikanske fængsler. Deres liv som indsatte og senere befriede har været præget af store sociale og psykiske problemer, som ingen erstatning kan rette op på. Mord, voldtægt, overfald og røveri er alle alvorlige forbrydelser, som de fleste retssamfund i verden straffer med lange fængselsdomme. Det er forbrydelser, der selv sagt kan ødelægge livet både fysisk og mentalt for ofre og efterladte, og som samtidigt *stigmatiserer* og udstøder den dømte socialt. Også selvom han eller hun senere viser sig at være uskyldig.

Foto – fiktion og fakta

Betydningen af fotografiets kontekst – den sammenhæng, det optræder i for beskueren – er et hovedtema for Taryn Simon. Gennem en demonstrativ iscenesættelse søger hun at vise os, hvad konteksten betyder for vores generelle evne til at aflæse billeder og ikke mindst fotografier, der stadig af mange opleves som det væsentligste dokumentariske medie, altså en slags sandhedsserum. Portrætterne er blevet til i samarbejde med de uskyldigt dømte, som selv har haft indflydelse på, hvordan vi som beskuer skaber mening og sammenhænge på baggrund af deres ansigter, kropssprog og genstande i rummet omkring dem. De poserer efter eget valg på steder, som har været bestemmende for deres dom og sag – stedet, hvor de blev fejlagtigt identificeret, gerningsstedet for forbrydelsen, stedet for de-

Vincent Moto

Anholdelsesstedet, Philadelphia, Pennsylvania

Med sønnen Andre som Moto var sammen med, da han blev anholdt

Afsonede 8 år af en 12 til 24 års dom for voldtægt, forbryderisk konspiration og røveri

© Taryn Simon 2002

Til diskussion

- Hvilke kunstneriske virkemidler benytter Simon sig af?
- Hvor går grænsen mellem kunst og politik?
- Ville Simons udstilling fungere som stof i en bog om samfundsfag?
- Hvilke fag og emner synes du, udstillingen berører?
- Er foto altid en iscenesættelse af virkeligheden?
- Er virkeligheden iscenesat?
- Hvad er skyld, og hvad er uskyld? – Diskutér begreberne i forhold til menneskerettigheder, kristendom/islam eller andre religioner, retsprincipper (f.eks. at mistænkte er uskyldige, indtil andet er bevist) og retsbegreber (f.eks. justitsmord).

res arrestation eller der, hvor deres alibi blev stedfæstet. Alle disse lokaliteter er knyttet til modstridende udsagn i retsforfølgelsen og har ændret deres liv fundamentalt. Gennem den teatralske belysning af præcis disse steder understreger Simon, at fotomediet ikke er bundet af sandheden, men tilbyder uskiftelige scener eller historier om det samme hændelsesforløb.

De uskyldige er således kombinerede portrætter og selvportrætter af mennesker, som manipulation med diverse fotografisk materiale i lovens navn har gjort til både forbrydere og ofre – en rolle, der i mange tilfælde er stærkere end det enkelte individ. Udstillingen kan ikke give de uskyldigt dømte oprejsning, men Simon tildeler dem endnu en rolle: Som fortællere i en fiktiv præsentation af det måske mest skelsættende øjeblik i deres liv. Sammen med beskrivelser af deres liv og interviews med ofrene selv giver Simon og udstillingen dig et blik ind i det skrøbelige forhold mellem fiktion og virkelighed, som er blevet deres tilværelses lod.

The Innocence Project blev grundlagt i 1992 af Peter Neufeld og Barry C. Scheck, begge ledende civilretssagførere. Igennem de seneste 12 år har nonprofit-organisationen arbejdet på at befri uskyldigt dømte i amerikanske fængsler gennem en *dna*-test. Samtidig har organisationen leveret en vedholdende, offentlig kritik med henblik på reformering af de forhold i retssystemet, der er ansvarlige for domstolenes uretfærdighed. The Innocence Project har hjulpet mange af udstillingens uskyldigt dømte.

Visuel hukommelse og DNA i opklaringsarbejde

Via en præsentation af fotografisk materiale, tegninger og "lineups" har vidner på et tidspunkt i opklaringsarbejdet udpeget udstillingens mænd og kvinder. Metoder, som loven i USA, men også i f.eks. Danmark, håndhæver som gyldige og i mange tilfælde tilstrækkelige. Dommen, ofte på livstid, er herefter faldet med udgangspunkt i den antagelse, at ofre og øjenvidner har en præcis visuel hukommelse. Meget tyder på, at dette ikke altid er tilfældet. Visuel hukommelse som redskab i en retsproces kan drejes og formes afhængigt af den måde, identifikationen foregår på.

Forhold som rækkefølge, s/h eller farve, gentagelser eller udeladelser af mistænkte personer i de forskellige typer af materiale, som vidnet skal forholde sig til, lader til at have stor betydning for det afgørende vidnesbyrd. Ofre og øjenvidner kan altså bevidst eller ubevidst vildledes med baggrund i alm. sjusk, racisme eller anden diskrimination.

I dag kan undersøgelser, der baseres på en dna-analyse af væv eller kropsvæsker fra en mistænkt, sammenholdt med rester eller spor på gerningsstedet, af- eller bekræfte den mistænktes identitet.

BIOGRAFI

Taryn Simon er født i 1975. Hun er uddannet på Brown University og har udstillet internationalt siden 1997. I 2001 blev hun tildelt prisen John Simon Guggenheim Foundation Fellowship in Photography. Simon er tilknyttet Gagosian Gallery i New York: www.gagosian.com. Taryn Simon bor og arbejder i New York.

LEKSIKON

DNA: Et molekyle, der indeholder den individuelle genetiske profil hos alle levende organismer, som kan identificeres gennem forskellige tests.

Lineup: Den procedure, hvor et øjenvidne bliver bedt om at udpege en eller flere mistænkte som skyldige i en forbrydelse. De mistænkte stilles op enten individuelt eller på en linie samtidigt. En lineup kan også bruges for identifikation af stemmen.

Stigmatisering: Oprindeligt sømmenes gennembrydning af Kristus' hænder og fødder ved korsfæstelsen. I overført betydning: stemping, brændemærkning, fordømmelse og udstødelse af et menneske.

U N D E R V I S N I N G S F O R L Ø B

Varighed: 1 eller 1,5 time alle hverdage mellem kl. 9 og 12.

Pris: gratis.

Bestilling: tlf. 33 93 16 26 eller formidling@nikolaj-ccac.dk

Undervisningsmateriale tilsendes gratis i klassesæt ved bestilling af undervisningsforløb.

www.nikolaj-ccac.dk

Forsidebillede:

Frederick Daye

Alibistedet, American Legion Post 310, San Diego, Californien

Hvor 13 vidner placerede Daye på tidspunktet for forbrydelsen

Afsonede 10 år af en livstidsdom for voldtægt, bortførelse og biltyveri

© Taryn Simon 2002

